

Sprawozdanie

komisyi gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego, dotyczącem średniej szkoły rolniczej i folwarku w Czernichowie.

Wysoki Sejmie!

S z k o ł a.

Sprawozdanie Wydziału krajowego stwierdza korzystną zmianę w stosunkach szkoły rolniczej w Czernichowie. Zarówno wynik egzaminów, wyrażający się w poważnej cyfrze 40 uczniów (72·6%) ze stopniem przejściowym, jakoteż dalszy ustęp sprawozdania Wydziału krajowego, podnoszący pilność w naukach i zupełnie odpowiednie zachowanie się młodzieży, świadczą wymownie, że system zastosowany w szkole Czernichowskiej okazuje się w skutkach lepszym, a co więcej pozwala przypuszczać, że stan niekorzystnego prowizoryum ustąpi miejsca okresowi stałego a dla rozwoju szkoły pożądanego porządku.

System ten przez Wydział krajowy przyjęty odpowiada w zupełności częstokroć w latach poprzednich przez komisję gospodarstwa krajowego wyrażonym a przez Sejm zatwierdzonym postulatam. Podnieść więc należy zarządzenia, dotyczące skrupulatnego doboru kandydatów, czujnego nadzoru nad przyjętymi i natychmiastowego karcenia najmniejszych wykroczeń przeciw przepisom szkolnym; przyczem jako bezwzględny warunek harmonijnej całości stanowić zawsze będzie taktowne postępowanie organów powołanych do naukowego i moralnego kierownictwa młodzieży.

Z prawdziwem także zadowoleniem przyjęła komisya gospodarstwa krajowego do wiadomości ustęp sprawozdania Wydziału krajowego, dotyczący zwrócenia baczonej uwagi na stronę wychowawczą, mającą obok fachowego wykształcenia równie doniosłe znaczenie. Gdy więc obok już dokonanych wszelkie projektowane zarządzenia posiadają cechę starannej troskliwości o dobre wychowanie młodzieży i o rozwój zakładu Czernichowskiego, komisya gospodarstwa krajowego oświadcza gotowość zalecać je Wysokiemu Sejmowi do przychylnego załatwienia, o ile stan finansów krajowych pozwalać na to będzie.

W przypuszczeniu, że kuratorya zgodnie z życzeniem, wyrażonem wielokrotnie w zatwierdzonych przez Sejm sprawozdaniach komisji gospodarstwa krajowego wydać zechce przychylną opinię w sprawie przepisów normujących tok praktycznych ćwiczeń, które wedle brzmienia sprawozdania Wydziału krajowego do niedawna dość luźnie traktowane były, komisya gospodarstwa krajowego, przypisując nauce praktycznej obok teo-

retycznej bardzo doniosłe znaczenie w szkole średniej, uważa odnośne zarządzenia za wielce pożyteczne i zaleca tychże jak najrychlejsze wprowadzenie w życie.

Równie pożytecznym okazać się musi ujednostajnienie planu naukowego, który, jak doświadczenie przaszłoroczne wskazuje, pozwala ściślej określić treść i zakres poszczególnych przedmiotów naukowych, a to niezależnie od indywidualnych zapatrywań profesorów. Jestto niezawodnie ważny krok naprzód na drodze wskazywanej częstokroć w poprzednich latach przez komisję gospodarstwa krajowego, domagającej się zaprowadzenia podręczników, jako środka ujednostajniającego treść wykładów. Jako znaczne ułatwienie w zdążaniu do tego celu uważać należy dobór i ustalenie posad nauczycieli, których częste zmiany w poprzednich latach mogły również ujemnie w tym względzie oddziaływać.

Gdy jednak praktyką wskazany a obecnie zastosowany plan naukowy, różniący się od dawniejszego, wymaga zatwierdzenia wyższych władz, aby był stanowczo obowiązującym, komisja gospodarstwa krajowego przeto nie wątpi, że Wydział krajowy o odnośne zatwierdzenie się postara i takowe uzyska.

A gdy mowa o ujednostajnieniu, mimowoli nasuwa się pod obserwacją komisji różnica, zachodząca między postanowieniami statutowymi, odnoszącymi się do atrybucji kuratorji szkoły Dublańskiej i Czernichowskiej, gdy inne mianowicie przy szkołach niższych przelały swe prawa na sekcję rolniczą przy Wydziale krajowym. Gdy jednolitość w tym względzie nietylko znaczne ułatwienie w urzędowaniu dla Wydziału krajowego przedstawia, lecz nadto także dla szkoły Czernichowskiej za analogicznie korzystne uważaniem być musi, przeto komisja gospodarstwa krajowego wyraża nadzieję, że Wydział krajowy stosunek wzajemny odpowiednio ułożyć potrafi, i nie wątpi, że kuratorja w dobrze zrozumianym interesie szkoły do korzystnego załatwienia tej sprawy życzliwą zechce przyłożyć rękę.

Bezwzględnie na stronę naukową podnieść należy znaczenie pracowni rolniczej i stacyi kontrolnej dla nawozów i pasz, oraz laboratorium roślinno-fizjologiczne jako niepomierny pożytek dla publiczności rolniczej, która z analiz przeprowadzanych w Czernichowie, niezaprzeczone korzyści odnieść może.

Przychylając się w zupełności tak co do motywów, jakoteż do samego projektu założenia parku na łączce, przylegającej do głównego gmachu szkolnego w Czernichowie, a to w celu urządzenia w tymże gier towarzyskich dla użytku młodzieży, komisja gospodarstwa krajowego w przypuszczeniu, że Wysoki Sejm nie odmówi przyzwolenia i użyczy funduszków na cel tak pożyteczny, zaleca Wydziałowi krajowemu, by rychło poczynił starania, celem uzyskania ze skarbu Państwa kwoty, zdolnej do pokrycia połowy kosztów takiego urządzenia.

Wydatki spowodowane nieprzewidzianą przeróbką w starych budynkach, a mianowicie na zbudowanie przejścia, łączącego stary gmach z nowym i na odrestaurowanie mieszkania dyrektora, niemniej też preliminowany wydatek na pokrycie dwóch domów mieszkalnych i na rekonstrukcję miejsc ustępowych, uznaje komisja za usprawiedliwione i zaleca Wysokiemu Sejmowi przyznanie na ten cel częścią już wyłożonych w roku poprzednim (8.100 zł.), częścią zaś użyć się mających w ciągu b. r. (2.450 zł.) w odnośnym wniosku.

F o l w a r k.

Gospodarstwo na niewielkim folwarku czernichowskim prowadzone jest stosownie do potrzeb szkoły, jako zakładu rolniczego. Jest ono zatem z natury rzeczy więcej demonstracyjnym, aniżeli na dochód obliczonym; niemożna też doń stawiać tych wymagań, jakieby się stawiać mogło, gdyby nie zachodziła właśnie ta łączność między szkołą a folwarkiem, będącym właściwie objektem demonstracyjnym dla szkoły.

Co do innych źródeł, z których folwark czernichowski czerpie właściwie swe dochody, to najwydatniejszym jest plantacja wikliny. Dotąd wydierżawiał Wydział krajowy zbiór z tej plantacji za ryczałtową kwotę; od bieżącego roku nastąpiła zmiana w tym kierunku, że zbiór wydierżawiono na wagę od cetnara metrycznego. Komisya gospodarstwa uznaje ten sposób za zupełnie odpowiedni, bo nie wątpi, że przyniesie on znacznie większy dochód funduszowi krajowemu.

Drugie źródło dochodu stanowi piec wapienny, który również znajduje się w dzierżawie. Piec ten jednak jest już wewnątrz tak przepalony, że dalsze używanie go bez znaczniejszych nakładów jest niemożliwe. Komisya gospodarstwa krajowego podziela w zupełności zdanie Wydziału krajowego co do potrzeby tej rekonstrukcyi i zaleca Wysokiemu Sejmowi wstawiony na ten cel do budżetu wydatek za wskazany i zasługujący na przyjęcie.

W końcu oświadcza komisya, że zarządzenia dotyczące sprzedania karczmy w myśl przeszłorocznej uchwały sejmowej, niemniej też odstąpienia drugiej do bezpłatnego użytku i zniesienia wałcej się kuźni, uznaje za usprawiedliwione i uzasadnione odnośnym ustępem sprawozdania Wydziału krajowego.

Na podstawie powyższego sprawozdania komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego za r. 1896 o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie.
2. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt do wysokości 8.100 zł. na pokrycie wydatków, powstałych z budowy przejścia, łączącego stary gmach z nowym, z przebudowania „Leśniczówki“ i z adaptacyi mieszkania dla dyrektora.
3. Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt w kwocie 2.450 zł. na pokrycie dachów w dwóch domach mieszkalnych i na rekonstrukcyę miejsc ustępowych w gmachu szkolnym.

Lwów dnia 30. stycznia 1897.

F. Vivien,
Sprawozdawca.

Zastępca przewodniczącego:
Gorayski.

